

บทที่ 3

กฎหมาย เกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดน

ประเทศไทยได้จัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดน คือ กองอาสารักษาดินแดน กระทรวงมหาดไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 สำหรับเหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่การป้องกันประเทศชาติในสถานการณ์สงครามปัจจุบันเป็นหน้าที่ของประชาชนพลเมืองทุกคนที่จะต้องร่วมมือช่วยเหลือและจะต้องได้รับการศึกษาอบรม เพื่อให้มีความรู้ในการที่จะป้องกันตนเองและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมและจัดหน่วยการบังคับบัญชาเตรียมไว้ในเวลาปกติ¹ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ พ.ศ.2504 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 มาตรา 7 บัญญัติให้คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนมีอำนาจหน้าที่และดำเนินงานกองอาสารักษาดินแดน ตามนโยบายและวิชาการทางเทคนิคของสภากันราชอาณาจักร แต่บัดนี้สภากันราชอาณาจักรต้องถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2502 แล้วสมควรแก้ไขพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 ให้สอดคล้องกันด้วย นอกจากนี้สมควรให้กองอาสารักษาดินแดนขึ้นอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงกลาโหมร่วมกัน และเพิ่มอำนาจและหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการกองอาสารักษาดินแดนในการกำหนดเหล่าของกองอาสารักษาดินแดน และกำหนดหน้าที่กองอาสารักษาดินแดนเพิ่มขึ้น²

---

¹ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 71 ตอนที่ 14 หน้า 285.

²ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 78 ตอนที่ 19 หน้า 245.

ขณะนี้กฎหมายเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดน คือ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 ได้บัญญัติไว้ทั้งหมด 30 มาตรา แบ่งออกเป็น 7 หมวดคือ

1. การจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดน
2. หน้าที่กองอาสารักษาดินแดน
3. ธงประจำกอง เครื่องหมาย และ เครื่องแบบ
4. การอบรมและการฝึก
5. สิทธิของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน
6. บทกำหนดโทษ
7. เบ็ดเตล็ด

ต่อไปนี้จะเป็นการนำกฎหมายเฉพาะบางมาตราที่มีปัญหาทางกฎหมายเพื่อนำมาวิเคราะห์ในรายละเอียดของกฎหมายตามมาตรานั้น ๆ เสียก่อนรวมทั้งการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ปฏิบัติอยู่จริง เพื่อนำไปสู่ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดนในบทต่อไป

1. การจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดน

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดวิธีการจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดนให้เป็นองค์การขึ้นอยู่ในกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคลเรียกว่า กองอาสารักษาดินแดน³ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเป็นนิติบุคคลของกองอาสารักษาดินแดนเกิดขึ้น เนื่องจากผลแห่งกฎหมายจากสภาพการเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลสมมติ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายด้วยเหตุนี้กองอาสารักษาดินแดนจึงมิได้ทั้งทรัพย์สิน บุคคล เงิน งบประมาณ ตลอดจนการจัดระเบียบการจัดการเป็นของตนเอง และมีอำนาจฟ้องตามกฎหมายต่อผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรในขณะเดียวกัน องค์กรฝ่ายปกครองก็อาจจะถูกฟ้องร้องให้รับผิดชอบได้เช่นเดียวกัน หากว่าก่อความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นหรือนิติบุคคลอื่น⁴

สำหรับเงินงบประมาณ ทรัพย์สินของกองอาสารักษาดินแดน ตามกฎหมายนี้ยังคงอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นมาโดยตลอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ในระยะเริ่มแรก

³ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497, มาตรา 4.

⁴ โภคิน พลกุล, นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน, รัฐสภาสาร ปีที่ 33 9 (กันยายน 2528), หน้า 1-27.

อาศัยทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์จากหน่วยทหารจัสแม็กซ์ของสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518-2520 เช่น รถบรรทุกขนาดใหญ่ จำนวน 126 คัน อาวุธปืนชนิดต่าง ๆ ประมาณ 120,000 กระบอก ปัจจุบันกรมการปกครองได้ขออนุมัติจำหน่ายทรัพย์สินเหล่านี้คือปลัดกระทรวงกลาโหม เนื่องจากทรัพย์สินและวัสดุดังกล่าวไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้⁵ ทางด้านเงินงบประมาณก็เช่นเดียวกันในระยะเริ่มแรกที่มีการจัดตั้งได้รับงบประมาณจำนวน 1,300,000 บาท โดยตั้งงบประมาณจากกองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง⁶ และในปีงบประมาณ พ.ศ.2534 ได้รับอนุมัติตามแผนงานรักษาความมั่นคงภายใน งานอาสารักษาดินแดนเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 663,034,500 บาท (หกร้อยหกสิบสามล้านสามหมื่นสี่พันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยแบ่งงบประมาณออกเป็น 4 หมวด คือ หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ 6,581,200 บาท หมวดค่าตอบแทน ใช้จ่าย และวัสดุ 615,207,010 บาท หมวดค่าสาธารณูปโภค 3,494,400 บาท ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง 13,112,800 บาท นอกจากนั้น เป็นงบประมาณเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ จำนวน 24,184,090 บาท จะเห็นได้ว่า เงินงบประมาณและทรัพย์สินต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว เป็นทรัพย์สินของกองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2522 หาใช่เป็นทรัพย์สินของกองอาสารักษาดินแดน ตามกฎหมายนี้แต่อย่างใดไม่ และในเรื่องบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ของกองอาสารักษาดินแดนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายอำนวยการซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าจ้างของแต่ละหน่วยให้กำหนดโดยกฎกระทรวง⁷ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (สมาชิก อส.) สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายอำนวยการ ปัจจุบันได้กำหนดโดยคำสั่งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน กระทรวงมหาดไทย⁸มิได้กำหนดเป็นกฎกระทรวงแต่อย่างใดไม่ โดยส่วนกลางให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะ

⁵บันทึกที่ 0416/32324 ลงวันที่ 12 เมษายน 2528 เรื่อง ขออนุญาตจำหน่ายรถบรรทุกที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา

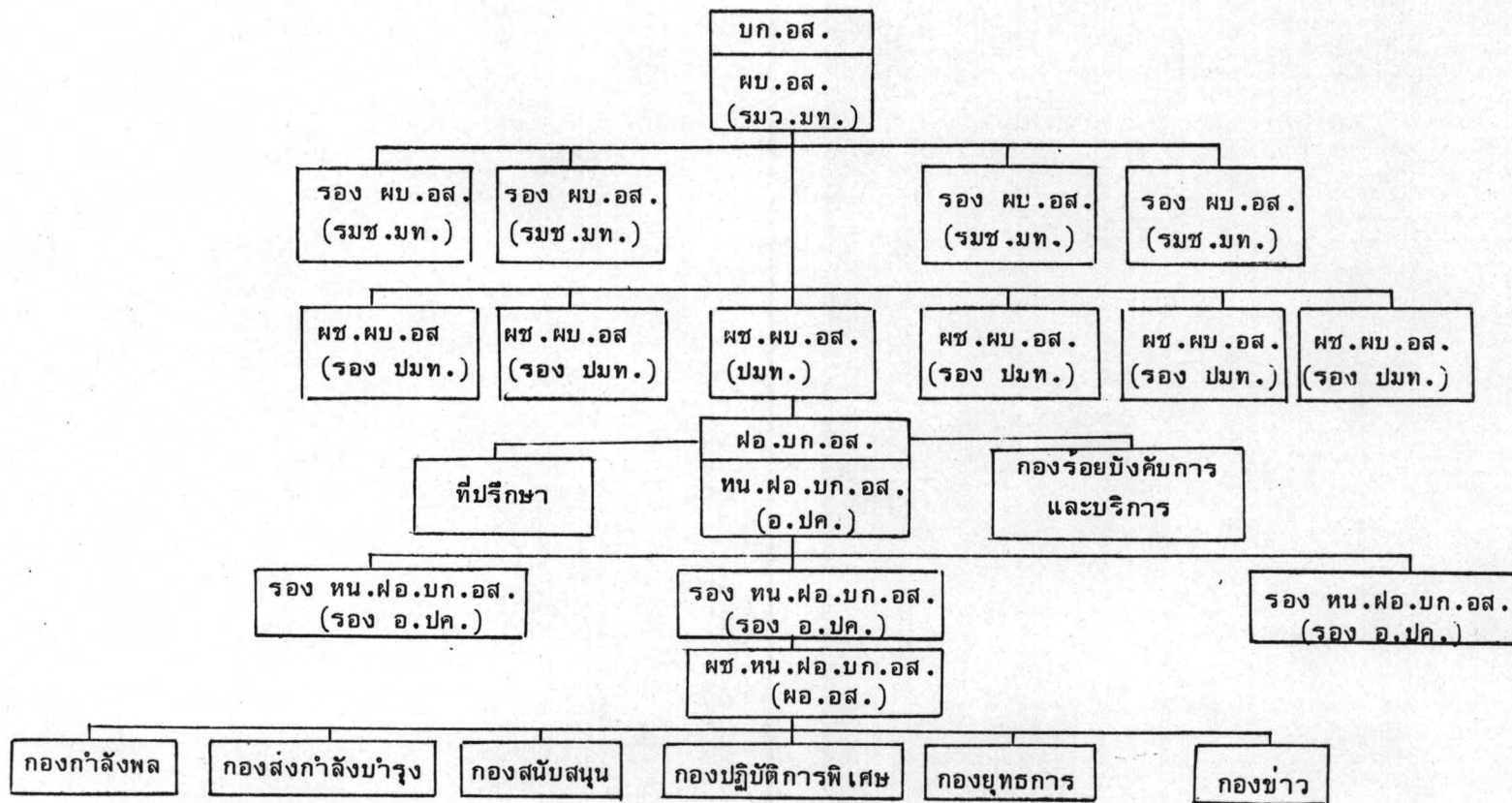
⁶รายงานการประชุมของคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน ครั้งที่ 1/2523 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2523 ณ ห้องประชุมกระทรวงมหาดไทย

⁷พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน, มาตรา 9.

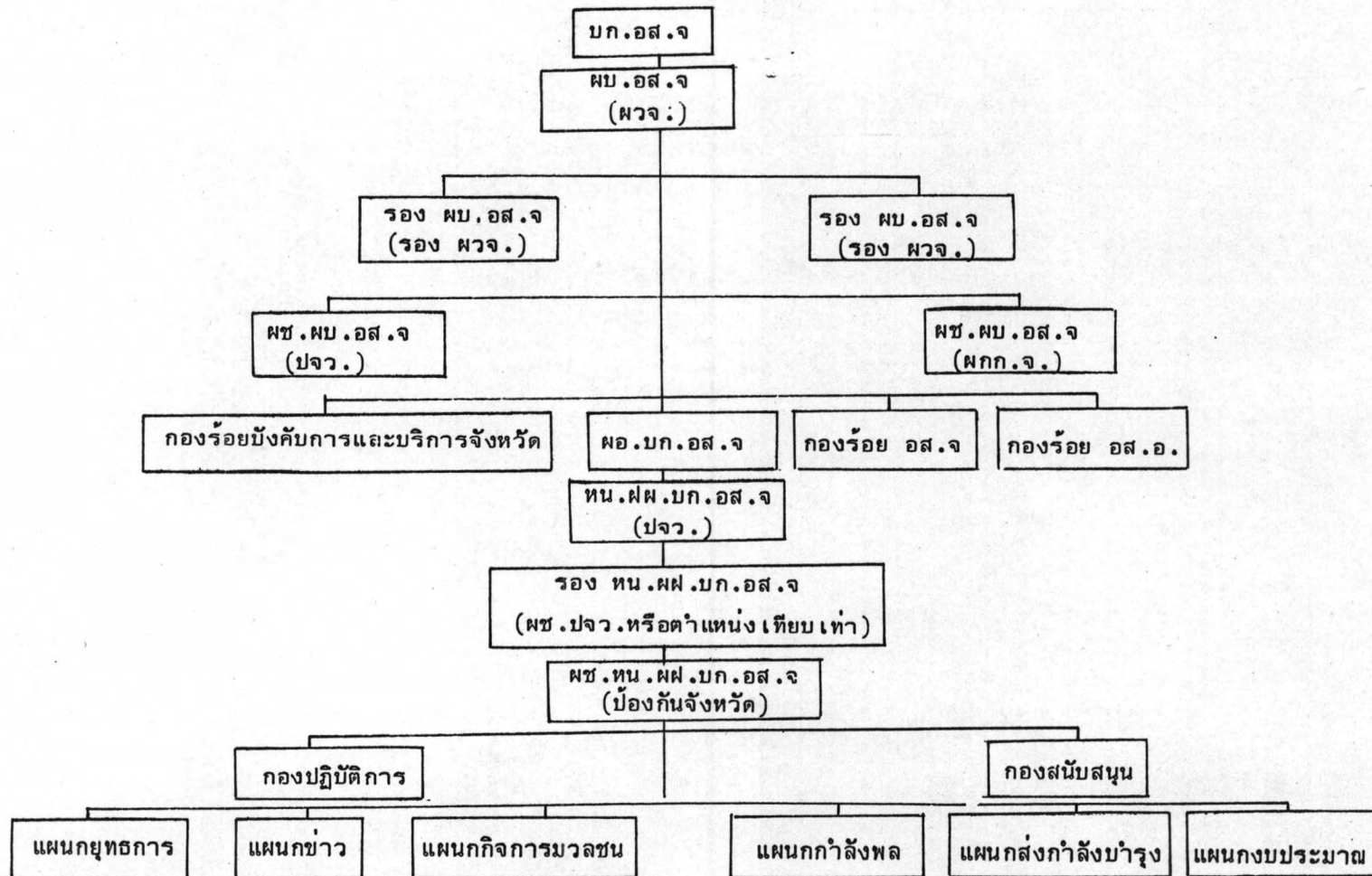
⁸คำสั่งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน ที่ 17/2530 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2530 เรื่อง การจัดตั้งกองบัญชาการอาสารักษาดินแดนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดนเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งรองผู้บัญชาการ ผู้ช่วยผู้บัญชาการ หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ และผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ ส่วนตำแหน่งอื่นในกองบัญชาการ กองอาสารักษาดินแดนให้เป็นอำนาจของหัวหน้าฝ่ายอำนวยการซึ่งหมายถึงอธิบดีกรมการปกครอง และในส่วนภูมิภาคให้ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดนมีอำนาจแต่งตั้งผู้บังคับการกองอาสา รักษาดินแดนจังหวัด รองผู้บังคับการ และหัวหน้าฝ่ายอำนวยการกองบังคับการกองอาสา รักษาดินแดนจังหวัด ตำแหน่งอื่นให้เป็นอำนาจของผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด ซึ่งหมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดนั่นเอง ในส่วนของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนจะนำไปกล่าว ในข้อต่อไป

แผนภูมิที่ 3 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างในส่วนกลาง

แผนภูมิที่ 4 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างในส่วนภูมิภาค

2. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน และไม่เกินยี่สิบคนเรียกว่า คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธาน โดยตำแหน่ง ส่วนกรรมการอื่น เลขานุการและรองเลขานุการนั้นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี โดยมีอำนาจและหน้าที่จัดและดำเนินงานกองอาสารักษาดินแดนโดยทั่วไปตามนโยบาย และวิชาทางเทคนิคของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และวางระเบียบข้อบังคับสำหรับกองอาสารักษาดินแดนดังต่อไปนี้⁹

- กำหนดวิธีรับสมัคร วิธีคัดเลือก และการให้ออกจากสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

- กำหนดยศ ชั้น

- กำหนดเหล่า

- กำหนดหลักสูตร การอบรม และการฝึก

- กำหนดการใช้จ่ายและงบประมาณ

- กำหนดการเก็บ รักษา และการใช้อาวุธ

ปัจจุบันคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน ประกอบด้วย¹⁰ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงกลาโหม เสนาธิการทหาร ผู้บัญชาการทหารบก เสนาธิการทหารบก เจ้ากรมยุทธการทหาร เจ้ากรมยุทธการทหารบก เจ้ากรมกำลังสำรองทหารบก อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมโยธาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เป็นกรรมการ อธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกองอาสารักษาดินแดน

⁹ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน, มาตรา 6.

¹⁰ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 499/2531 ลงวันที่ 13 กันยายน 2531 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน

หัวหน้าสำนักงานฝ่ายอำนวยการทหาร กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน เป็นกรรมการและรองเลขาธิการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน โดยแบ่งคณะกรรมการออกเป็นฝ่ายทหาร 9 คน ฝ่ายพลเรือน 11 คน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน คือ จัดและดำเนินงานกองอาสารักษาดินแดนโดยทั่วไปตามนโยบายและวิชาทางเทคนิคของสภาความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่วางระเบียบและข้อบังคับดังกล่าว แต่ปัจจุบันนี้หน้าที่วางระเบียบและข้อบังคับแทบจะมิได้กระทำกัน มีอยู่เพียงประการเดียวที่ยังคงให้คณะกรรมการกลางให้ความเห็นชอบคือ การทำงบประมาณประจำปี แต่ในทางปฏิบัติก็มิได้มีการประชุมร่วมกันแต่อย่างใด เพียงแต่เจ้าหน้าที่จากงานบริหารทั่วไปกระทำขึ้นแล้ว เสนอขอความเห็นชอบไปตามลำดับชั้น ส่วนหน้าที่อื่น ๆ นั้นกองอาสารักษาดินแดนได้กำหนดขึ้นเป็นคำสั่ง ระเบียบ และข้อบังคับ เป็นของตนเอง โดยมักจะกระทำเป็นประกาศของกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน เพราะจัดทำได้ง่ายและสะดวกกว่า

นอกจากคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนแล้วยังมีคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน ประกอบด้วย เจ้ากรมยุทธการทหารบก เป็นประธาน รองอธิบดีกรมการปกครองฝ่ายราชการส่วนภูมิภาคเป็นรองประธาน เจ้ากรมการสำรวจทหารบก ผู้แทนกองบัญชาการทหารสูงสุด ผู้อำนวยการกองอาสารักษาดินแดน เป็นอนุกรรมการ หัวหน้าฝ่ายยุทธการและการข่าว เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ รวมคณะกรรมการทั้งสิ้น 7 คน¹¹ โดยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้¹²

- เตรียมการและดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกลาง
- ค้นคว้า แสวงหา ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานอาสารักษาดินแดน
- ประสานการปฏิบัติกับหน่วยที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนราชการและเอกชน
- เสนอข้อแนะนำ ข้อคิดเห็น และพิจารณาถ่วงท่วงเพื่อหาข้อยุติที่เหมาะสม

¹¹ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 500/2531 ลงวันที่ 13 กันยายน 2531 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน

¹² คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 385/2532 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2532 เรื่องแต่งตั้งคณะทำงาน เลขาธิการคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน

- ดำเนินงานด้านธุรการและการประชาสัมพันธ์งานของคณะกรรมการกลาง
- การปฏิบัติอื่น ๆ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการกลางมอบหมาย

3. การจัดองค์กรบริหารงานในระดับต่าง ๆ

พระราชบัญญัติ ได้กำหนดให้กองอาสารักษาดินแดนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สำหรับส่วนภูมิภาคให้ประกอบด้วยกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดและกองอาสารักษาดินแดนอำเภอ¹³ ปัจจุบันการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ดำเนินการโดยจัดทำเป็นประกาศของกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดังนี้¹⁴

3.1 ให้มีกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลางขึ้นอยู่กับบัญชาของผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

3.2 ให้จัดตั้งส่วนราชการต่าง ๆ ขึ้นในกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลาง เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกองอาสารักษาดินแดนโดยทั่วไป

3.3 เนื่องจากยังไม่มียงบประมาณเพียงพอที่จะบรรจุเจ้าหน้าที่ในกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลาง จึงให้ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดนแต่งตั้งผู้ที่เห็นสมควร เป็นเจ้าหน้าที่สำหรับดำเนินงานในกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลางไปพลางก่อน

3.4 ให้จัดตั้งกองบัญชาการภาคกองอาสารักษาดินแดนขึ้นในส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นโครงสำหรับเตรียมการขยายในโอกาสต่อไป ดังนี้

- ภาคเหนือ ตั้งกองบัญชาการภาคกองอาสารักษาดินแดนขึ้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยให้กองบังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดพิษณุโลก ทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดน ควบคุมบังคับบัญชากองอาสารักษาดินแดนที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์ อุทัยธานี ตาก พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์

¹³ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน, มาตรา 5, 8.

¹⁴ คำสั่งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน ที่ 199/2509 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2509 เรื่องการจัดตั้งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค.

สุโขทัย แพร่ ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น 16 จังหวัด

- ภาคกลาง ตั้งกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดนขึ้นที่จังหวัดพระนคร โดยให้กองบังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดพระนครทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดน ควบคุมบังคับบัญชากองอาสารักษาดินแดนที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดพระนคร ธนบุรี นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง ปราจีนบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี สมุทรปราการ สุพรรณบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม และกาญจนบุรี รวมทั้งสิ้น 26 จังหวัด

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดนขึ้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยให้กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดน จังหวัดขอนแก่นทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการภาคกองอาสารักษาดินแดน ควบคุมบังคับบัญชากองอาสารักษาดินแดนที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด เลย อุบลราชธานี อุดรธานี สกลนคร หนองคาย และนครพนม รวมทั้งสิ้น 15 จังหวัด

- ภาคใต้ ตั้งกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดนขึ้นที่จังหวัดสงขลา โดยให้กองบังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดสงขลา ทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดน ควบคุมบังคับบัญชากองอาสารักษาดินแดนที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัดสงขลา นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล ภูเก็ต พังงา พัทลุง ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช ระนอง สุราษฎร์ธานี และชุมพร รวมทั้งสิ้น 14 จังหวัด

3.5 การจัดตั้งส่วนราชการต่าง ๆ ในกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกองอาสารักษาดินแดนในภาคนั้น ให้อนุโลมตามการจัดตั้งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลาง

3.6 เนื่องจากการจัดตั้งกองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดนเป็นการจัดตั้งขึ้นใหม่ และเพื่อพลาญยังไม่มียงบประมาณพอที่จะบรรจุเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงานในกองบัญชาการภาคได้ จึงให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบตรวจราชการใน

จังหวัดที่ตั้งกองบัญชาการภาค เป็นผู้บัญชาการภาค และให้ผู้บังคับการจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งกองบัญชาการภาค กระทำหน้าที่เป็นรองผู้บัญชาการภาค มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกองบัญชาการจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งกองบัญชาการภาค กระทำหน้าที่ในกองบัญชาการภาค เพื่อให้กิจการกองอาสารักษาดินแดนภายในภาคดำเนินไปได้

3.7 ให้ผู้บัญชาการภาค ควบคุมบังคับบัญชากองอาสารักษาดินแดน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ภายในภาคนั้น และควบคุม เฉพาะกิจการทางด้านยุทธการและการข่าว ส่วนกิจการทางด้านกำลังพลและส่งกำลังบำรุง ให้เป็นหน้าที่ของกองบังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดน โดยดำเนินการตรงต่อกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลาง เว้นการแบ่งมอบกำลังพลหรือสิ่งอุปกรณ์ที่สำคัญบางประเภทที่กองบัญชาการภาค กองอาสารักษาดินแดนทำการควบคุม เพื่อให้สอดคล้องกับกิจการทางด้านยุทธการ

3.8 ให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นในกองบังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดน เพื่อดำเนินงาน เกี่ยวกับกิจการกองอาสารักษาดินแดนภายในจังหวัดนั้น ๆ

3.9 ให้ผู้บังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดน มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกองบังคับการจังหวัด ดังต่อไปนี้

- หัวหน้าแผนยุทธการและการข่าว ให้แต่งตั้งจาก ผู้กำกับการตำรวจภูธรในจังหวัดนั้น ๆ
- หัวหน้าแผนกำลังพลและส่งกำลังบำรุง ให้แต่งตั้งจากปลัดจังหวัดในจังหวัดนั้น ๆ

3.10 เจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ ที่จะพิจารณาบรรจุในกองบังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดน ให้ผู้บังคับการจังหวัดกองอาสารักษาดินแดนพิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่เห็นว่ามีเหมาะสมกับสายงานที่จะต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการตามสายดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

3.11 สำหรับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการยุทธการและการข่าว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้ดำเนินการได้ตั้งแต่บัดนี้ นอกนั้นให้พิจารณาบรรจุเจ้าหน้าที่ที่เป็นโครงไว้พอที่จะดำเนินการได้เท่านั้น

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งดังกล่าวอีก 2 ครั้ง คือ เมื่อปี พ.ศ.2509, 2510 และครั้งสำคัญเมื่อปี พ.ศ.2530 ส่วนที่แก้ไขเป็นดังนี้¹⁵

ข้อ 4 ฝ่ายอำนวยการให้แบ่งส่วนราชการในฝ่ายอำนวยการออกเป็น 6 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 4.1 - กองกำลังพล
- 4.2 - กองส่งกำลังบำรุง
- 4.3 - กองยุทธการ
- 4.4 - กองข่าว
- 4.5 - กองสนับสนุน
- 4.6 - กองปฏิบัติการพิเศษ

ข้อ 5 ให้แบ่งส่วนราชการในกองกำลังพล ออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 5.1 แผนกกำลังพล
- 5.2 แผนกสวัสดิการ
- 5.3 แผนกวินัยและสมรรถภาพ

ข้อ 6 ให้แบ่งส่วนราชการในกองส่งกำลังบำรุงออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 6.1 แผนกแผน
- 6.2 แผนกยุทธภัณฑ์
- 6.3 แผนกอากาศภัณฑ์
- 6.4 แผนกยานพาหนะและเครื่องมือสื่อสาร

ข้อ 7 ให้แบ่งส่วนราชการในกองยุทธการ ออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 7.1 แผนกยุทธการและแผน
- 7.2 แผนกยุทธศึกษาและฝึกอบรม
- 7.3 แผนกกิจการมวลชน

ข้อ 8 ให้แบ่งส่วนราชการในกองข่าว ออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 8.1 แผนกแผนงาน
- 8.2 แผนกข่าว

¹⁵ คำสั่งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนที่ 17/2530 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2530

ข้อ 9 ให้แบ่งส่วนราชการในกองสนับสนุน ออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

- 9.1 แผนกงบประมาณ
- 9.2 แผนกการเงินและบัญชี

ข้อ 10 ให้แบ่งส่วนราชการในกองปฏิบัติการพิเศษ ออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 10.1 แผนกอำนวยการ
- 10.2 แผนกวิชาการ
- 10.3 แผนกปกครอง
- 10.4 แผนกกิจการพิเศษ

ข้อ 17 ให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นในกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการกองอาสารักษาดินแดนในจังหวัดนั้น ๆ โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 17.1 ฝ่ายอำนวยการ
- 17.2 หมู่สื่อสาร
- 17.3 กองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัด
- 17.4 กองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ

ข้อ 18 ให้แบ่งส่วนราชการในฝ่ายอำนวยการจังหวัด ออกเป็น 2 กอง ดังต่อไปนี้

- 18.1 กองปฏิบัติการ
- 18.2 กองสนับสนุน

ข้อ 19 ให้แบ่งส่วนราชการในกองปฏิบัติการ ออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 19.1 แผนกยุทธการ
- 19.2 แผนกข่าว
- 19.3 แผนกกิจการมวลชน

ข้อ 20 ให้แบ่งส่วนราชการในกองสนับสนุน ออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 20.1 แผนกกำลังพล

20.2 แผนกส่งกำลังบำรุง

20.3 แผนกงบประมาณ

ข้อ 21 การแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ในกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนให้เป็นไปดังนี้

21.1 ในส่วนกลาง

21.1.1 ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน มีอำนาจแต่งตั้ง รองผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน หัวหน้าฝ่าย อำนวยการ รองหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ และผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

21.1.2 ตำแหน่งอื่นในกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน นอกเหนือจากข้อ 21.1.1 ให้เป็นอำนาจของหัวหน้าฝ่ายอำนวยการกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน พิจารณาแต่งตั้ง

21.2 ในส่วนภูมิภาค

21.2.1 ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน มีอำนาจแต่งตั้ง ผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด รองผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด ผู้ช่วยผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

21.2.2 ตำแหน่งอื่นนอกเหนือจากข้อ 21.2.1 ให้เป็นอำนาจของผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด พิจารณาแต่งตั้ง

ข้อ 22 การดำรงตำแหน่งในกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดให้เป็นไปดังนี้

22.1 รองผู้ว่าราชการจังหวัด ดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

22.2 ปลัดจังหวัดและผู้กำกับตำรวจภูธรจังหวัด ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด กับให้ปลัดจังหวัดดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายอำนวยการกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด อีกตำแหน่งหนึ่ง

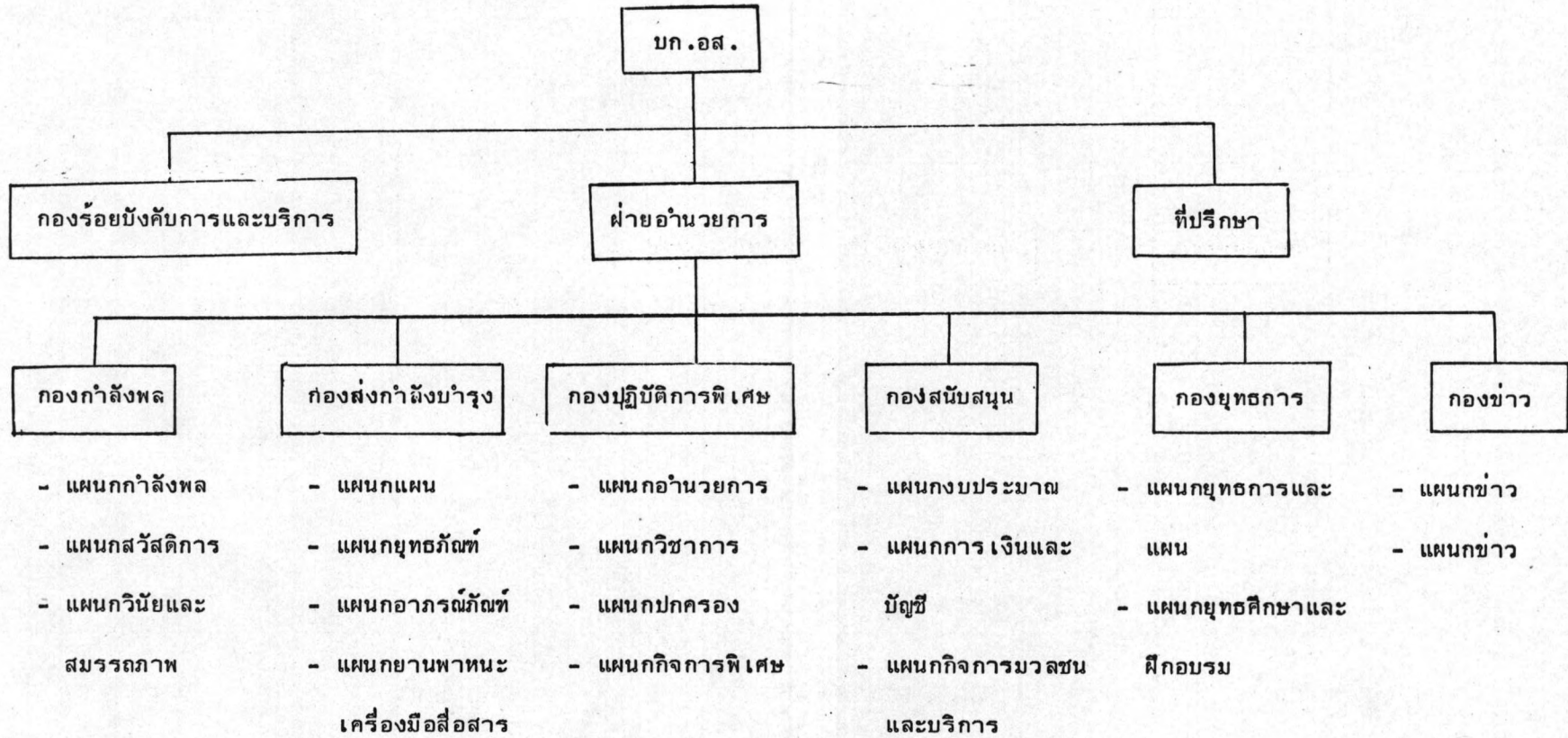
22.3 ผู้ช่วยปลัดจังหวัดหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้ดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

22.4 บัองกันจังหวัดให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

22.5 การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในกองปฏิบัติการและกองสนับสนุนให้พิจารณาแต่งตั้งจากผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรของกองอาสารักษาดินแดน ที่กำหนดขึ้นเป็นอันดับแรก หากไม่สามารถหาบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้ ให้เป็นอำนาจของผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดพิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้มีความเหมาะสมให้ดำรงตำแหน่ง

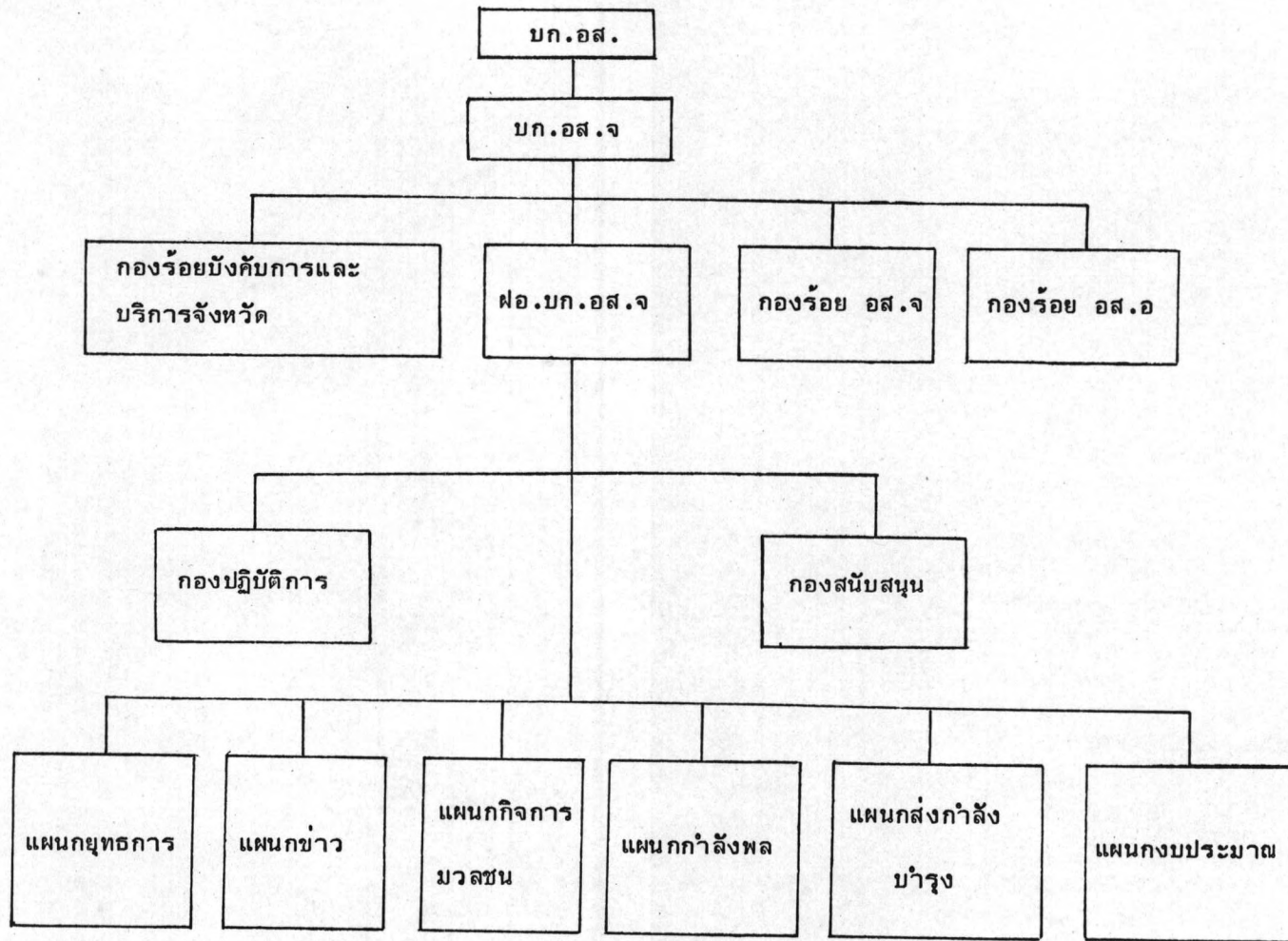
สำหรับ โครงสร้างกองอาสารักษาดินแดนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างกองอาสาสมัครดินแดนส่วนกลาง

แผนภูมิที่ ๘ โครงสร้างกองอาสาวิชาดินแดนส่วนภูมิภาค

4. สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (สมาชิก อส.)

พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนกำหนดวิธีรับสมัคร วิธีคัดเลือก¹⁶ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อรับสมัครหรือคัดเลือก¹⁷ โดยได้กำหนดไว้เป็นข้อบังคับสำหรับกำหนดคุณสมบัติ วิธีการรับสมัคร ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ดังต่อไปนี้¹⁸

ข้อ 1 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งกรรมการขึ้น เพื่อรับสมัครสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 ประกอบด้วย นายอำเภอท้องที่เป็นประธานกรรมการผู้บังคับกองหรือหัวหน้าสถานีตำรวจ ศึกษาธิการอำเภอ และอนามัยท้องที่เป็นกรรมการ

ข้อ 2 ผู้ที่จะสมัคร เข้าเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ต้องยื่นใบสมัครตามแบบด้วยตนเองต่อคณะกรรมการ 3 ฉบับ พร้อมด้วยหลักฐาน (ถ้ามี)

ข้อ 3 ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 กับต้อง

- (1) มีความประพฤติเรียบร้อย มีอาชีพเป็นหลักฐาน
- (2) มีพื้นความรู้หนังสือไทยอ่านออกเขียนได้
- (3) มีความเลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ข้อ 4 ผู้สมัครจะต้องให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เทศมนตรีหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอลงนามรับรองข้อความใบสมัครนั้น

ข้อ 5 เมื่อคณะกรรมการรับสมัครได้รับใบสมัครและหลักฐานไว้ และพิจารณาเมื่อเห็นสมควรรับสมัครผู้ใด ให้เสนอใบสมัคร และสำเนาหลักฐาน (ถ้ามี) ของผู้นั้นไปจังหวัด 2 ชุด พร้อมด้วยความเห็น

¹⁶ ดูรายละเอียดในเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน

¹⁷ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน, มาตรา 15.

¹⁸ ข้อบังคับที่ 1 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2497 เรื่องกำหนดวิธีรับสมัครสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการขึ้นจังหวัดประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น ประธานกรรมการ ผู้กำกับการตำรวจและศึกษาธิการจังหวัด เป็นกรรมการ พิจารณาใบสมัคร และหลักฐานที่คณะกรรมการรับสมัครเสนอมา เมื่อเห็นสมควรอนุมัติให้รับผู้สมัครไว้เป็นสมาชิก กองอาสารักษาดินแดนได้ ก็ให้ตอบให้อำเภอทราบและส่งใบสมัครและสำเนาหลักฐานไปยัง กระทรวงมหาดไทย 1 ชุด

ข้อ 7 เมื่ออำเภอได้รับอนุมัติให้รับผู้สมัครไว้เป็นสมาชิกแล้ว ให้ขึ้นทะเบียน เป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประเภทสำรอง และเมื่อสมาชิกนั้นได้รับการฝึกหรืออบรมตาม หลักสูตรแล้วจะได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประเภทประจำกองใน โอกาสต่อไป

สำหรับวิธีการรับสมัครให้รับจากผู้อาสาสมัคร¹⁹ โดยมีคุณสมบัติและลักษณะดังนี้²⁰

- (1) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในท้องที่ที่เข้าเป็นสมาชิก
- (2) มีสัญชาติไทย
- (3) มีอายุตั้งแต่ 17 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์
- (4) มีร่างกายสมบูรณ์และสมควรแก่การเป็นสมาชิก อส.
- (5) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร หรือนักบวชแห่งศาสนาใด
- (7) ไม่เป็นสมาชิกกองอาสาภาษาใด
- (8) ไม่เป็นทหารหรือตำรวจประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
- (9) ไม่เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอันเป็นที่รังเกียจ เช่น เป็นคนเสพเหล้า ฝิ่น ยาเสพติด หรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย เป็นต้น

4.1 สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ประเภทสำรอง ประเภทประจำกอง และประเภทกองหนุน²¹ การที่สมาชิกประเภทสำรองจะเปลี่ยนเป็นประเภท

¹⁹ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน, มาตรา 11.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 12.

²¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 14.

ประจำกองได้นั้นจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรม และมีการสั่งใช้ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนยุทธการ แผนใดแผนหนึ่ง ซึ่งกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนจะเป็นผู้พิจารณาสั่งใช้ ส่วนระเบียบในการฝึกอบรมนั้นได้กำหนดไว้ดังนี้²²

4.1.1 หลักสูตรการอบรมและการฝึกหัดสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

ก. การอบรม อบรมให้รู้จัก

- รักประเทศชาติ
- วินัย
- คุณลักษณะสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน
- ความประพฤติและกิจยามารยาท
- หน้าที่พลเมืองดี
- วัฒนธรรม

ข. การฝึกหัด ฝึกกีฬาและกายบริหารกับฝึกวิชาทหารเบื้องต้นกับ

- การฝึกเป็นบุคคล
- การฝึกทำการรบ เป็นหน่วยแบบกองทัพบประจำ
- การฝึกทำการรบแบบกองโจร

ค. การสอน สอนวิชาความรู้เกี่ยวกับ

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิชาทหาร
- ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่กองอาสารักษาดินแดน
- สุขวิทยา อนามัย และการปฐมพยาบาล
- ความรู้พิเศษอื่น ๆ ที่จำเป็น

4.1.2 การอบรมและการฝึกหัด

ก. กำหนดเวลาทำการอบรมและทำการฝึกหัดในคราวหนึ่ง ๆ

ไม่เกินกว่า 60 วัน โดยจัดกำหนดวัน เวลา และรายละเอียดในการอบรม และการฝึกหัดตามหลักสูตรขึ้นเป็นคราว ๆ ไป

---

²²ระเบียบที่ 3 เรื่อง กำหนดหลักสูตรการอบรม การฝึกหัดและการฝึกซ้อมสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

ข. สถานที่ทำการอบรมและทำการฝึกหัดในชั้นแรก ให้ยืมสถานที่ที่เหมาะสมดำเนินการไปก่อน จนกว่าจะได้มีสถานที่ของกองอาสาวิชาดินแดน

ค. ผู้ทำการอบรม และทำการฝึกหัดประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) การอบรมและการฝึกหัดผู้บังคับหน่วย กรมตำรวจ เป็นเจ้าหน้าที่

(2) การอบรมและการฝึกหัดสมาชิกให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ ผู้กำกับการตำรวจภูธรประจำจังหวัด เป็นผู้ช่วย นายอำเภอและผู้บังคับหน่วยที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ และมีพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นสมควรแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ

(3) การตรวจสอบส่ง ควบคุมแนะนำ การอบรมและการฝึกหัดคณะกรรมการกลางผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่กองอาสาวิชาดินแดน นายตำรวจนายทหารบกกระทรวงกลาโหม และบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เห็นสมควรจัดแบ่งออกไปตรวจควบคุมแนะนำตามความเหมาะสม

(4) ให้วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงาน การปฏิบัติ การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและรายงานผล การอบรมและการฝึกหัด เป็นระเบียบปฏิบัติขึ้นไว้อีกส่วนหนึ่ง

4.1.3 อาวุธกระสุนปืนและเครื่องมือเครื่องใช้ในการอบรมและการฝึกหัด ให้กองอาสาวิชาดินแดนจัดให้มีอาวุธ กระสุนปืนและเครื่องมือเครื่องใช้ในการอบรมและการฝึกหัดขึ้น ในระหว่างที่ยังไม่มีให้ขอยืมจากกรมตำรวจหรือกระทรวงกลาโหม โดยถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของหน่วยราชการนั้น ๆ

4.1.4 การฝึกซ้อมหรือการทดลองปฏิบัติหน้าที่ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณากำหนดให้มีการฝึกซ้อมหรือการทดลองปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราว ตามความเหมาะสมประกอบด้วยกำลังเงินในงบประมาณ

4.2 โดยการฝึกอบรมสมาชิกกองอาสาวิชาดินแดน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ กองอาสาวิชาดินแดนจึงได้กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมสมาชิก

กองอาสารักษาดินแดนและเจ้าหน้าที่ซึ่งจะขอก่อว เฉพาะโครงการฝึกอบรมของสมาชิกกองอาสา
รักษาดินแดนเท่านั้นคือ²³

4.2.1 โครงการฝึกอบรมทางการเมืองให้กับสมาชิกกองอาสา
รักษาดินแดน เพื่อให้มีความรู้ทางการเมือง อันจะก่อให้เกิดขีดความสามารถในการปฏิบัติตามนโยบาย
การต่อสู้ เพื่อ เอาชนะคอมมิวนิสต์อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.2 โครงการฝึกอบรมหลักสูตรผู้นำหน่วยโดยร่วมกับกรมกำลังสำรอง
ทหารบก (กสร.ทบ.) มอบให้โรงเรียนการกำลังสำรองทหารบกดำเนินการฝึกอบรม ระยะเวลาการ
ฝึก 14 สัปดาห์ ณ โรงเรียนการกำลังสำรองทหารบก ค่ายธนະรัชต์ อำเภอบราญบุรี จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมีความรู้ความสามารถในการนำหน่วย

4.2.3 โครงการฝึกอบรมสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนหลักสูตรวิชา
พยาบาลโดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพความรู้ความสามารถในการรักษาพยาบาล
เบื้องต้นสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว เพื่อนสมาชิก และประชาชน
ในท้องถิ่นใช้เวลาฝึกอบรม 15 สัปดาห์ ณ โรงเรียนการกำลังสำรองทหารบก-ค่ายธนະรัชต์

4.2.4 โครงการฝึกทบทวนและยิงปืน โดยให้สมาชิกกองอาสา
รักษาดินแดนทำการฝึกทบทวนและยิงปืน ใช้ระยะเวลาฝึก 7 วัน เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพเพิ่มพูนขีดความ
สามารถในการใช้และบำรุงรักษาอาวุธปืน

4.2.5 โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการข่าวเบื้องต้น โดยแบ่งพื้นที่การ
ฝึกอบรม เป็น 4 กองทัพนาคได้แก่กองทัพนาค 1 ที่ศูนย์ฝึกอบรมจังหวัดปราจีนบุรี กองทัพนาค 2
ที่ศูนย์ฝึกจังหวัดหนองคาย กองทัพนาค 3 ที่ศูนย์ฝึกอบรมจังหวัดเชียงใหม่ และกองทัพนาค 4
ที่ศูนย์ฝึกจังหวัดตรัง ใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
ในการปฏิบัติด้านการข่าว

4.2.6 โครงการตรวจสอบและฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นการดำเนินการ
ปรับปรุงแก้ไขด้านประสิทธิภาพและขีดความสามารถ โดยกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการ
ทดสอบสมรรถภาพทางร่างกาย

²³ กรมการปกครอง, กิจการอาสารักษาดินแดน, หน้า 48-52.

4.2.7 โครงการสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนสนับสนุนการท่องเที่ยว เป็นโครงการที่สนองตอบนโยบายกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนปฏิบัติภารกิจในการสร้างเสริมความมั่นใจ คุ้มครองและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

4.2.8 โครงการฝึกทดแทน เป็นการฝึกผู้ที่ได้รับการบรรจุเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ประเภทสำรองและยังไม่ได้รับการฝึกหัดและอบรม โดยมอบให้กองทัพภาคต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมใช้เวลาการฝึกอบรม 5 สัปดาห์ หลังจากสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรนี้แล้วจะได้รับการบรรจุอยู่ในอัตรากำลังตามแผนปฏิบัติการต่าง ๆ และเปลี่ยนแปลงสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน เป็นประเภทประจำกอง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เพื่อสรุปว่า ปัจจุบันการดำเนินการเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดน ได้จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ.2497 รวมทั้งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมว่าอย่างไร เฉพาะในส่วนที่สำคัญโดยเฉพาะในส่วนที่น่าจะเป็นปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดนทางปฏิบัติ เช่น การจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกลาง การจัดองค์กรบริหารในระดับต่าง ๆ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ รวมทั้งคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่นำมาใช้ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ว่ามีอยู่อย่างไร เอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอาสารักษาดินแดนหรือไม่ ซึ่งจะนำไปกล่าวในบทต่อไป